

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **A. V.**, zast. JUDr. Milanem Ostrřížkem, advokátem, se sídlem Sadová 553/8, Ostrava - Moravská Ostrava, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9, zamítl žádost o ustanovení opatrovníka, odmítl řízení o podání žalobce ze dne 30. 1. 2012 a rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění konstatoval, že žalobce je zletilou fyzickou osobou a ten netvrdil ani nedoložil, že není procesně způsobilý. Soud proto návrh na ustanovení opatrovníka zamítl. Vzhledem k tomu, že podání žalobce postrádá zákonem stanovené náležitosti, soud jej usnesením ze dne 15. 5. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 4, vyzval, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení usnesení své podání doplnil; současně jej poučil, že nebude-li v této lhůtě podání doplněno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení odmítne. Na tuto výzvu žalobce sdělil, že opakovaně žádá o přidělení opatrovníka, protože je dyslektik a dysgrafik; poukázal na svůj zdravotní stav a uvedl, že žádá doplacení do plného invalidního důchodu s příplatkem pro následky pracovního úrazu od roku 1993 a doplatek ke starobnímu důchodu pro trvalé následky pracovního úrazu z roku 1968. Soud shledal, že žalobce své původní podání nedoplnil podle pokynů soudu. Jestliže žalobce na výzvu soudu ve stanovené lhůtě přiměřeným způsobem nereagoval a podání nesplňuje základní náležitosti podle § 71 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), není možno v řízení pokračovat. Soud proto řízení o tomto podání podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odmítl.

V kasační stížnosti žalobce (dále jen „stěžovatel“) namítal, že soud nesprávně vyhodnotil jeho žádost o ustanovení opatrovníka. Z podání stěžovatele je zřejmé, že žádal o ustanovení zástupce podle § 30 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Stěžovatel je dyslektik a dysgrafik, z jeho písemného projevu je patrné, že nemá právní vzdělání a k ochraně svých práv nezbytně potřebuje právní pomoc. Stěžovateli se nedostalo ani poučení o tom, že si může požádat o ustanovení zástupce. Vzhledem k těmto skutečnostem nebyl stěžovatel schopen sám doplnit náležitosti svého podání; usnesení soudu ze dne 15. 5. 2012 navíc obsahuje právní obraty nesrozumitelné běžnému člověku, tím spíše člověku trpícímu dyslexií a dysgrafií. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Na návrh stěžovatele Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 23. 10. 2012, č. j. 4 Ads 112/2012 - 16, ustanovil jeho zástupcem JUDr. Milana Ostrážka, advokáta.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel zdůraznil, že na výzvu krajského soudu reagoval v rámci svých zdravotních možností a svého postižení. Požadoval-li přidělení opatrovníka, lze se oprávněně domnívat, že požadoval přidělení zástupce. Soud neučinil žádné opatření k tomu, aby postup stěžovatele, který trpí dyslexií, dysgrafií a patrně i sníženou mírou obecné inteligence, reparoval svoláním ústního jednání nebo ustanovením zástupce.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti a jejím doplnění.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, „[j]e-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud proto považoval za důvod kasační stížnosti důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 30. 1. 2012 u krajského soudu podání, ve kterém žádal „o prošetření přiznání příplatku ke důchodu o invaliditu pro pracovní úraz z roku 1968, pro trvalé následky úrazu“; popsal svůj zdravotní stav a požádal o přidělení „opatrovníka soudu“ s tím, že je dyslektik, dysgrafik a držitel ZTP.

Krajský soud usnesením ze dne 15. 5. 2012 stěžovatele vyzval, aby ve lhůtě patnácti dnů od doručení usnesení opravil a doplnil své podání tak, aby označil žalobce, žalovaného a rozhodnutí, jehož přezkoumání se domáhá, doplnil žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadený výrok rozhodnutí za nezákonný, uvedl konkrétní důkazy a návrh výroku rozsudku. Soud současně stěžovatele poučil, že nebude-li podání v této lhůtě doplněno a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení odmítne.

V reakci na toto usnesení stěžovatel znovu požádal „o přidělení opatrovníka ke soudu“ z důvodu své dyslexie a dysgrafie. Za žalovanou označil stěžovatel Českou správu sociálního

zabezpečení a dále se věnoval popisu svého zdravotního stavu a postižení. Krajský soud poté vydal usnesení napadené kasační stížností.

Nejvyšší správní soud shledal, že řízení u krajského soudu bylo zatíženo zásadní vadou a napadené usnesení je nezákonné. Kasační stížnost je tudíž důvodná.

Podle § 35 odst. 8 třetí věta s. ř. s., *požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zhabjení řízení.*

V rozsudku ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 Ads 7/2012 - 63, Nejvyšší správní soud vyslovil, že „[v]ýzva k odstranění vad žaloby podle § 37 odst. 5 s. ř. s. nesmí předcházet rozhodnutí soudu o návrhu žalobce na ustanovení zástupce pro řízení“ (rozsudek je dostupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud ve své judikatuře opakovaně klade důraz na to, aby se soudy při posuzování procesních úkonů účastníků řízení vyvarovaly přepjatého formalismu a zohledňovaly individuální charakteristiku jednotlivých účastníků řízení (srov. zejména usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 534/2005, www.nssoud.cz).

Této povinnosti krajský soud v projednávané věci nedostál. Především nesprávně interpretoval v žalobě uplatněný požadavek stěžovatele na „přidělení opatrovníka soudu“, odůvodněný zdravotním stavem stěžovatele, jeho dyslexií a dysgrafií. Tento požadavek je podle názoru Nejvyššího správního soudu nezbytné považovat za návrh na ustanovení zástupce soudem ve smyslu ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. Z obsahu podání stěžovatele je totiž zcela zřejmé, že není schopen rozlišit mezi pojmem opatrovník a zástupce a současně není schopen ani účinně hájit své zájmy v řízení před soudem.

Měl-li krajský soud pochybnosti o charakteru zmíněného požadavku, bylo jeho povinností stěžovatele vyzvat k upřesnění a poučit jej o možnosti ustanovení zástupce soudem podle § 35 odst. 8 s. ř. s. V žádném případě však soud nebyl oprávněn žalobu odmítnout pro neodstranění vad, a to tím spíše, že stěžovateli adresoval nedostatečně individualizovanou výzvu, na niž stěžovatel v mezích svých možností řádně reagoval.

Nejvyšší správní soud shrnuje, že stěžovatel nebyl řádně vyzván k odstranění vad podání, neboť výzva předcházela rozhodnutí o návrhu na ustanovení zástupce. Postupem krajského soudu bylo porušeno nejen právo stěžovatele na právní pomoc, ale také jeho právo na přístup k soudu, neboť mu soud neumožnil odstranit vady žaloby a dosáhnout jejího věcného projednání.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2012, č. j. 19 Ad 8/2012 - 9, pro jeho nezákonnost zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Na okraj Nejvyšší správní soud podotýká, že podle § 37 odst. 5 s. ř. s. se s účinností od 1. 1. 2012 neodmítá „řízení o takovém podání“, ale samotné podání.

Podle § 110 odst. 4 s. ř. s., *zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.* Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovateli ustanovil zástupce z řad advokátů a vztah právního zastoupení trvá i v dalším řízení o žalobě před krajským soudem poté, co bylo původní rozhodnutí krajského soudu Nejvyšším správním soudem zrušeno (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2010, č. j. 4 Azs 6/2010 - 42, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 2081/2010, www.nssoud.cz). Na krajském soudu nyní bude, aby stěžovatele prostřednictvím jeho zástupce vyzval k odstranění vad žaloby a stanovil mu k tomu přiměřenou lhůtu.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti a o odměně ustanoveného zástupce rozhodne podle § 110 odst. 3 s. ř. s. v novém rozhodnutí krajský soud.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. prosince 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu